

Institut Tarragona

3r d'ESO

Quadern de repàs

Llengua catalana

Nom i cognoms _____ curs ____

1. Explica els diferents tipus d'estructura que pot presentar una narració.
2. Recorda que el sentit del temps en una narració es pot alterar a partir de dos recursos. Quins són? I quina és la seva finalitat?

3. Llegeix el text i contesta les preguntes que hi ha a continuació:

¿Qui és? ¿Què hi fa, aquí? ¿Quant fa que hi va arribar i fins quan s'hi quedarà? Amb una mica de sort, el temps ens ho explicarà tot. De moment, l'únic que podem fer és observar les fotografies tan atentament com puguem i estar-nos de treure cap conclusió prematura.

A l'habitació hi ha uns quants objectes, i a la superfície de cadascun hi ha una tira de cinta blanca enganxada, amb una sola paraula escrita amb lletres majúscules.[...]

Porta un pijama de cotó amb ratlles blaves i grogues, i du els peus enfundats en unes sabatilles de pell negres. No té clar on és exactament. A l'habitació, sí, però, ¿en quin edifici és l'habitació? ¿En una casa? ¿En un hospital? ¿En una presó? No recorda quan temps fa que és aquí ni les circumstàncies que van precipitar el seu trasllat a aquest lloc.

és que el seu cor és ple d'un implacable sentiment de culpabilitat. Alhora, no pot evitar sentir que és víctima d'una terrible injustícia.

PAUL AUSTER, *Viatges per l'scriptorium*

- a) Digues quines tipologies textuais podem trobar en la narració. Quines apareixen en aquest fragment? Senyala-les en el text.

- b) Digues quin tipus de conflicte apareix en aquest text.

4. Busca en el text de l'activitat 3, dos substantius, dos determinants, dos adjectius, dos pronoms, dos verbs, un adverbi i dues preposicions:

Substantiu	Determinant	Adjectiu	Pronom	Verb	Adverbi	Preposició

5. Completa aquesta graella:

Gènere		Nombre	
Masculí	Femení	Singular	Plural
llop		pasqua	
emperador		esquitx	
baró		marquès	
excursionista		embaràs	
psicòleg		assaig	
esclau		llapis	

6. Identifica els sintagmes nominals i digues si fan la funció de subjecte, o de complement del verb:
- Les fotografies no menteixen, però tampoc expliquen tota la història.
 - L'edat del vell és difícil de determinar.
 - La finestra del tercer pis corresponia exactament amb la meva.
 - Els primers símptomes d'una primavera precoç m'empresien l'esperit.
7. Segueix el relat (activitat 3) tot construint el nus i el desenllaç.

1. Llegeix aquest text i contesta les preguntes següents:

En una terra es va esdevenir que un milà portava una rata, i un ermità va pregar a Déu que aquella rata caigués a la seva falda.

Per les oracions del sant home, Déu va fer caure aquella rata a la falda de l'ermità, el qual va pregar a Déu que en fes una bella donzella.

Déu va oir els precés de l'ermità, i va fer de la rata una donzella.

–Filla, va dir l'ermità: vós voleu el sol per marit?

–Senyor, no, va dir ella: perquè al sol prenen els núvols la claredat.

I l'ermità li va demanar si volia per marit la lluna, i ella va dir que la lluna no tenia la claror per si mateixa, sinó que la tenia pel sol.

–Bella filla, va dir l'ermità: voleu vós el núvol per marit?

Va respondre que no, perquè el vent menava els núvols allà on volia.

La donzella no va voler el vent per marit, perquè les muntanyes li impedien el moviment; ni va voler les muntanyes, perquè els rats les hi foradaven.

A la fi la donzella va pregar a l'ermità que pregués a déu que la tornés rata, així com era abans, i que li donés per marit un bell rat.

RAMON LLULL, *Llibre de les bèsties* (adaptació)

a) Quina és l'estructura del relat?

b) Des de quin punt de vista està explicat aquest relat?

c) Classifica els personatges tenint en compte el grau de complexitat, els canvis que experimenten i la funció que aconsegueixen en el relat.

2. L'espai pot acomplir tres funcions diferents en la narració. Explica-les.

3. Quina diferència hi ha entre temps històric, temps narratiu i temps del discurs.

4. Separa, en cada un d'aquests mots, el lexema del sufix i indica'n el significat:

	Lexema	Sufix	Significat
drapaire			
novel·lista			
peixet			
jovenalla			
peuarro			
animaló			
amargura			
peuot			
fullam			
tristesa			
tossuderia			
lleialtat			
brancatge			

5. Completa cada una de les oracions següents amb el derivat nominal que correspongui:

- L'(aterrar) de l'avió va representar un (alliberar) pels passatgers.
- L' (aprendre) de (dependre) arribava cada dia a la botiga molt ben (pentinar).
- El (tombar) de segle ha estat una mica mogut.
- La (demostrar) del (viatjar) ha rebut (lloar) de tothom.
- La Generalitat impulsa la (construir) d'un nou (abocar).

6. Forma dos noms compostos per cadascuna de les estructures següents:

a) Verb + nom

b) Nom + adjectiu

c) Adjectiu + nom

d) Nom + nom

7. Escriu un relat curt seguint les pautes següents:

Situa l'acció en un espai que coneguis. El narrador ha de ser extern i els personatges versemblants.

3. Llegeix aquest text i digues si pertany al romanticisme o al realisme. Argumenta la resposta:

Feia quatre mesos que l'hereu Noradell era a Madrid. La vida que portava era ben diferent de la vida quieta i pacífica de Masarach, enmig de l'estimació de la seva família, dels seus treballadors i feines del camp. Vivia a la fonda d'Ambaixadors del carrer de sant Jeroni, prop del Congrés, sol, aïllat, freqüentant poc el gran món; aprofitant l'estada per estudiar tot el que ofereix de remarcable la capital, museus, esglésies, avingudes, biblioteques. Passava llargues hores al Museo del Prado.

Recorria els carrers i mercats de Madrid, estudiant els costums populars tan diferents dels catalans; observant, notant les seves impressions.[...]

Admès en els salons de la bona societat madrilenya, fou seduït per l'amabilitat, la finura...

C. BOSCH DE LA TRINXERIA, *L'hereu Noradell*

4. Assenyala els adjectius del text següent, flexiona'ls i digues a quin nom acompanyen:

No espero ni demano que doneu crèdit a la fantàstica i senzilla història que em dispo a relatar.[...] No sóc boig, i amb tota seguretat no somnio. [...] Aquest darrer era un animal notablement gros i bell, totalment negre i d'una sagacitat sorprenent. La meva dona que en el fons era una mica supersticiosa, parlant de la seva intel·ligència al·ludia sovint a l'antiga creença popular que considerava tots els gats negres com bruixes transformades.

Singular		Plural		Nom
Masculí	Femení	Masculí	Femení	

5. Pensa i respon:

a) Quina és l'estructura del sintagma adjectiu?

b) Hi ha algun sintagma adjectiu en el text de l'activitat 4 que faci la funció de complement del verb?

1. Ordena els fragments següents tot seguint l'estructura externa de la informació (títol, entrada i cos):
 - a) Fins ara, els treballs de supressió de les vibracions, que costaran 7 milions d'euros, només es realitzaven en horari nocturn. Tot i això aquestes tasques també afectaven la circulació de trens, molt lenta entre les estacions de Bogatell i Selva de Mar.
Per evitar les vibracions, s'aixecaran els 2'4 quilòmetres de via d'aquest tram i se substituiran les actuals travesses de subjecció rígida per unes que s'enganxen a terra d'una forma més elàstica.
 - b) La mesura afectarà els 3'5 milions d'usuaris de les platges. Se substituiran 2'4 km de via entre les estacions de Bogatell i selva de Mar.
 - c) Els barcelonins que vulguin acostar-se a les platges aquest estiu no ho podran fer amb el servei de metro. La línia 4 del ferrocarril urbà estarà tancada entre el 26 de juny i el 26 d'agost en el tram comprès entre les estacions de Ciutadella i La Pau. Les obres de reparació de les vibracions a tot el tram que transcorre pel districte de Sant Martí obliguen a suspendre el servei.
 - d) les platges es queden sense metro al juliol i l'agost per les reparacions a la línia 4.

Redacció. *Avui*, 22-6-2007

2. Llegeix amb atenció aquesta crònica i fes les activitats que hi ha a continuació:

Els Rolling Stones són els Reis

La banda britànica entusiasma els 40.000 fans que pugen a Montjuïc amb un xou que avui dia és pràcticament inigualable

Diuen bona nit amb el reconeixible *riff* de guitarra de *Start me up* i, a partir d'aquí, la maquinària rock dels Rollings Stones va esclafar les més de 40.000 ànimes que es van donar cita a l'Estadi Olímpic. Autèntics privilegiats. No tots els anys es pot donar la benvinguda a l'estiu a ritme del més genuí rock'n'roll de tot el món, davant d'un escenari gran com un castell i d'una banda que fa més de quatre dècades que simpatitza amb el diable. El pòquer format per Jagger, Richards, Wood i Watts supera la seixantena, però si la música és immortal i les cançons eternes, encara tindran raó quan diuen que són ses Satàniques Majestats.

El dels Stones és un altre concepte de rock. És com si visquessin en una altra dimensió. Controlen l'entorn per veterania, però l'espectacle que ofereixen no té punt de comparació, amb permís dels Police, que també ens visitaran aviat. És possible que, com afirma el promotor del concert, Gay Mercader, segueixin a la carretera perquè són més fatxendes que ningú, per demostrar que continuen més vius que mai, malgrat tots els cocoters i els problemes que van trobant pel camí. [...]

5. Llegeix aquest text i contesta les preguntes següents:

Hauríeu de començar a preparar-vos per viure nous episodis de la vostra vida, que ben aviat el planeta Mart arribarà al vostre signe i us farà prendre totes les decisions. Vinga!

a) A quina tipologia textual pertany?

b) Quines característiques presenta?

6. Completa la graella següent i digues si cadascun d'aquests adjectius és derivat d'un nom, d'un adjectiu o d'un verb:

	Lexema	Sufix	Significat	Derivat de...
grogüenc				
barceloní				
enganxosa				
rondinaire				
polonès				
malaltissa				
panxut				
sabadellenc				
petitona				
giratòria				
mengívol				
pobreta				

7. Assenyala els compostos adjectius i digues quina combinació morfològica presenta cada un:
enterramorts · camallarg · ratapinyada · malparlar · sordmut · agredolç · figaflor · caragirat

	Tema	To
Els amants		
Corrandes d'exili		
Si parlo de la mort		
Cant de novembre		

3. Digues quin recurs expressiu o figura retòrica pots trobar en cada un dels versos que tens a continuació:

oxímoron · anàfora · metàfora impura · metàfora pura · pregunta retòrica

- a) La terra és una cambra
on no penetra el vent (J.S. PONS)
- b) Tanta fam adquisitiva,
què la fa néixer? D'on ve? (SALVADOR OLIVA)
- c) Escolto la cançó de marbre(la mort) (S. ESPRIT)
- d) Vinyes verdes del coster,[...]
vinyes amb la fruita verda,
vinyes verdes del coster. (J.M. DE SAGARRA)
- e) obscura claredat
música callada

4. Escribeu tots els determinants que trobeu en els versos de l'activitat 2. Busca si hi ha algun determinant que actuï com a pronom:

article	demonstratiu	possessiu	numerals	quantitatiu	indefinit	pronom

5. Corregeix les errades que hi hagi a les frases següents i justifica els canvis:

- a) Avui no tinc molta gana perquè he menjat un entrepà per esmorzar.
- b) No tinc ningun llibre per llegir.
- c) Els demés no podran venir al teatre perquè no queden entrades.
- d) Has fet molts amics aquest curs a l'institut?

1. Els textos que conformen els gèneres d'opinió es basen en l'argumentació. Quins són els elements bàsics que organitzen l'estructura del discurs argumentatiu?

2. Llegeix aquest text i fes les activitats que hi ha a continuació:

L'epidèmia blanca

Sanitat dona resposta a «l'epidèmia de la coca» amb un pla de xoc

La cocaïna, una droga que fa uns anys s'associava a cercles de professionals d'alts ingressos i intensa vida social, és avui a Espanya una autèntica epidèmia que s'acarnissa en totes les edats, classes i àrees geogràfiques. Les últimes estadístiques publicades per una oficina dependent de l'ONU assenyalen que Espanya és, en proporció a la seva població, el primer consumidor de pols blanca del món. La classificació és discutible perquè tracta dades heterogènies de diferents països i també perquè aquí es decomissen grans partides, pel fet que Espanya és la porta de grans rutes que arriben de Llatinoamèrica i l'Àfrica. Però és indiscutible que el consum d'aquesta substància s'ha disparat a la nostra societat, especialment entre les capes més joves, que no veuen en la cocaïna el risc de l'heroïna, el consum de la qual continua baixant.

La cocaïna, un derivat de la fulla de la coca que actua sobre el sistema nerviós central per produir eufòria i eliminar la sensació de cansament, es pot aconseguir fàcilment a qualsevol ciutat espanyola. El preu del gram no ha pujat des que va començar a entrar de manera significativa la dècada dels 70. És a dir, som davant d'un còctel explosiu d'accessibilitat, baix preu i cert menyspreu col·lectiu dels riscos que comporta per a la salut.

Per això és lloable que el Ministeri de Sanitat llanci una campanya intensiva específica per alertar dels riscos d'aquesta droga: paranoïes, infarts, ictus, etcètera. La batalla contra la cocaïna –que ja es fabrica en laboratoris clandestins a les nostres ciutats– no pot ser només policial. Hi ha també una tasca cultural que han de promoure les administracions i que ha de comptar amb el suport de tota la societat.

El Periódico de Catalunya, 27/6/2007

- a) Explica per què aquest article és un editorial.

- b) Indica quina és l'estructura del text.
- c) Quins fets objectius s'expliquen en aquest text?
- d) Quina posició pren el diari davant d'aquest fet?

3. Quina diferència hi ha entre un editorial i un article d'opinió?

4. Llegeix aquestes cartes i fes les activitats següents:

❶ Intolerància lingüística

Fa uns quants dies vaig estar amb els meus alumnes de l'institut a Port Aventura. Tot va anar molt bé, excepte una cosa: l'atenció dels treballadors del parc al català. No tan sols no el parlaven, sinó que no l'entenien, i així ens ho feien saber. I no parlo d'un fet puntual i anecdòtic, sinó d'una actitud general dels treballadors. M'agradaria que un dels accionistes de Port Aventura, La Caixa, promogués, a través de la seva Fundació, polítiques que transmetin al parc temàtic i als seus treballadors el respecte per la llengua de Catalunya i pels que la parlen. Finalment, vull constatar que el desconeixement del català és cada vegada més generalitzat, sobretot en el sector serveis. No deixem passar més temps i fem un esforç per deixar de sentir-nos discriminats al parlar la nostra llengua i perquè no ens obliguin a renunciar-hi si volem ser atesos en determinats serveis.

Roser Crosas. *El Periódico de Catalunya*, 27-6-2007

❷ La ministra i les corrides

És sorprenent i lamentable que la Sra. Carmen Calvo, ministra de Cultura, anteposi les seves aficions i els seus gustos personals al càrrec que ostenta –des del qual ha de promoure el desenvolupament de la cultura i el foment humanístic no violent– i declari, respecte a la continuïtat de les corrides de toros, que «ni per la via de la pressió ni per les lleis, desapareixeran».

Es tracta d'una decisió unilateral i personal, una amenaça o una imposició de caràcter feudal que obvia que les lleis, en una democràcia, es debaten i decideixen al Parlament?

Desconeix la senyora ministra que fa anys que a Catalunya el 73'1% dels ciutadans estan sol·licitant al seu Parlament, de manera pacífica i democràticament, que sigui sotmesa a votació la supressió de les corrides de toros? O que el 76% dels barcelonins veuen amb simpatia el moviment antitaurí?

No creiem que ignori que amb percentatges molt més baixos es prenen decisions parlamentàries, s'aproven lleis i es formen i es desfan governs.

Carme Méndez. Presidenta de (ADDA). *Avui*, 22-6-2007

a) Assenyala la tesi, els arguments i la conclusió.

Carta 1

Carta 2

b) Quina intenció tenen?

Carta 1

Carta 2

5. Tria una de les cartes de l'activitat anterior i escriu-ne tu una opinant sobre el seu contingut.

6. Completa la graella següent:

	Conjugació	Amb prefix	Sense Prefix	Amb infix	Derivat de...
assaborir					
telefonar					
embrutar					
menjucar					
esfullar					
alegrar					
dormisquejar					
empobrir					
refredar					
afavorir					

1. Explica l'estructura externa i l'estructura interna dels textos teatrals.

2. Llegeix la sinopsi del primer acte de l'obra *Terra baixa* i fes les activitats que hi ha a continuació:

Acte I

Un propietari rural arruïnat, Sebastià, ha decidit fer casar Marta, la seva amistançada, amb Manelic, un pastor de la terra alta que hom té per mig beneit. D'aquesta manera podrà casar-se amb una pubilla molt rica, refer la seva hisenda i mantenir en secret les seves relacions amb Marta. Marta, una noia desgraciada, sense diners i sense família, menysprea Manelic perquè el seu amant li ha fet creure que es casa amb ella a canvi de privilegis i diners. Manelic, en canvi, s'ha enamorat realment de Marta i l'ha convertida en la dona dels seus somnis. Un cop casats, Marta es nega a seguir essent l'amant de Sebastià i s'adona que el seu marit és innocent i bona persona. Veu que tant ella com Manelic són víctimes de l'ambició de Sebastià. S'inicia un gran amor entre tots dos.

ÀNGEL GUIMERA, *Terra baixa*

a) Indica els personatges que hi apareixen.

b) Explica el conflicte que s'anuncia.

3. Imagina un final per a l'obra *Terra baixa* i escriu un diàleg. Cal que hi posis acotacions:

4. Assenyala els adverbis del text i classifica'ls en la graella que hi ha a continuació:

Teníem una gana de llops... Després de caminar una mica, vam trobar un formiguer i ens hi abraonàrem tots dos en un festí pantagruèlic que no va acabar fins al capvespre. Aleshores ens enfilàrem en un arbre ben alt i, un cop instal·lats allà, en una branca ampla i confortable, ens disposàrem a contemplar l'espectacle de la posta de sol al riu. Érem immensament feliços...

Al cap de dos dies més, vaig pensar que potser ja era arribada l'hora de posar les coses en clar, i de veure si decidíem tirar endavant o no amb la nostra relació. Aquella situació de provisionalitat no m'acabava de satisfer. Sobretot perquè jo ja tenia moltes ganes d'anar una mica més lluny, no sé si m'explico...

–Mira Cuqui, ja fa sis dies que sortim, i a mi em sembla que com a festeig ja n'hi ha prou.

PERE FORMIGUERA, *Nirvana* (adaptació)

Lloc	Temps	Quantitat	Mode	Dubte	Afirmació i negació

5. Escriu la forma que convingui en cada cas:

a) tan / tant

Vam trobar un formiguer _____ gran.

Vam caminar _____ aquell dia!

b) gairebé / gaire bé

Aquest pastís no m'ha sortit _____.

Són _____ les dotze de la nit.

c) quan / quant

_____ arribis a casa truca'm.

_____ val aquest llibre que m'has recomanat?

d) a l'hora / alhora

Si parlem _____, no ens entendrem.

_____ de parar la taula, sempre fa el desentès.

e) a les hores / aleshores

Estàvem a punt de marxar i _____ va arribar la Judit.

_____ d'estudiar, m'agrada que hi hagi silenci.

1. Llegeix el text i fes les activitats que hi ha a continuació:

CECÍLIA (*deixant de llegir, però sense moure's*): Qui hi ha?

VERGÈS (*de l'escala estant, a punt d'entrar*): Un servidor de vostè, Cecília.

(*VERGÈS és un jove molt corrent; res del seu físic el distingeix d'un qualsevol. No té descripció.*)

[...]

CECÍLIA: No ens comprenem, vostè i jo, Vergès...

VERGÈS: Què desitja més, si pot triomfar a la gran ciutat, on tants s'hi enfonsen?

CECÍLIA: Vostè entén per triomfar guanyar una bona plaça i viure allí tota la vida. No...! La meva ambició vola més alt...

VERGÈS: I si es trobés com jo, desterrada en aquest racó de món?

CECÍLIA: Perquè vostè vol.

VERGÈS: Què s'hi pot fer? Els mestres són molts, les places són limitades...

CECÍLIA: La terra és tan gran quan se tenen ganes de lluitar!

VERGÈS: Aviat és dit, això... un home sensat no es llança a la lluita cegament.

J. PUIG I FERRATER, *Aigües encantades*

a) Quina informació ens donen les acotacions d'aquest text?

b) Què creus que diferencia Vergès de Cecília?

c) Comenta l'última frase de Cecília.

d) Quines característiques lingüístiques presenta aquest text?

2. Com es classifiquen els personatges?

3. Explica què és un monòleg i com es classifiquen.

4. Llegeix aquests versos del conegut monòleg de Hamlet i fes les activitats que hi ha a continuació:

Ser o no ser: aquest és el problema:

saber, si a l'esperit, li és més noble sofrir

els cops i els dards de la ultratjant Fortuna,

alçar-se en armes contra un mar d'affliccions

i eliminar-les combatent. Morir, dormir; [...]

SHAKESPEARE, *Hamlet*

- a) De quin tipus de monòleg es tracta?
- b) Què ens descobreix aquest monòleg?
5. Completa cadascuna d'aquestes oracions amb la forma que calgui:

- a) bé / ben

És _____ veritat que el Marc tot ho fa _____.

El Toni no es troba _____ l'he vist _____ marejat.

- b) mal / malament

És un _____ paleta. Ha fet la casa _____.

Ha plantejat el tema _____. El guió estava molt _____ fet.

- c) corrent / corrents

_____ d'aquesta manera arribarà la primera.

Sempre fa els deures _____.

6. Digues el tipus de complement circumstancial que representa cada un dels elements destacats:

- a) **Ahir** no vam poder anar **a la muntanya** perquè va ploure.
- b) Sóc **a casa** i **avui** no sortiré.
- c) Estudia **molt** per aconseguir aprovar totes les assignatures.
- d) La Mariona viu **intensament** aquest moment tan dolç.
- e) S'aixeca **de pressa** i **després** renta un parell de plats que hi ha **a la pica**.
- f) Estudia **poc** i juga **molt**.

7. Escriu una frase amb cadascuna d'aquestes locucions adverbials:

a collibè · cames ajudeu-me · a contracor · de fit a fit

7. Completa cada una de les oracions següents amb la preposició que convingui. No n'has de repetir cap:
- a) No m'agrada conduir, ho faig _____ necessitat.
 - b) Fa molts anys, vaig creuar el desert _____ camell.
 - c) Cada dia _____ vespre, parlo amb la meva mare.
 - e) Sóc a l'institut _____ primera hora del matí.
 - f) Vindré a casa teva _____ les vuit.
8. Digues quina funció fan els sintagmes preposicionals destacats a cada oració:
- a) La Mariona s'avé molt **amb el seu germà**.
 - b) El Sergi ha comprat una bicicleta **a la botiga de la cantonada**.
 - c) El professor d'història va dur les alumnes **al museu**.
 - d) La cadira era **de color de fusta**.
 - e) Estic cansada **de tantes anades i vingudes**.
 - f) He regalat dues entrades **a la meva germana**.
 - g) Jo em refio **dels meus amics**.
 - h) El problema **de l'examen** va ser impossible **de resoldre**.
9. Escriu una frase amb cadascuna de les locucions prepositives següents: *a causa de*, *per tal de*, *a excepció de*, *quant a*, *a força de*.

1. Llegeix els textos següents i indica quin registre lingüístic s'utilitza en cada cas. Indica les característiques de cada un dels registres.

Text 1

Els forats negres són objectes col·lapsats que tenen una gravetat tan intensa que no deixen escapar ni tan sols la radiació electromagnètica. Durant molt de temps s'ha especulat sobre l'existència de forats negres gegants d'entre 10 i 100 milions de vegades la massa del Sol al centre d'algunes galàxies, o de mesures estel·lars en el cas de les fonts galàctiques de raigs X. En aquest darrer cas, les evidències, encara que indirectes, són molt clares, ja que les observacions amb raigs X, òptiques i ràdio han permès determinar la massa dels objectes acompanyants i descartar que siguin estels de neutrons.

Enciclopèdia catalana

Registre

Característiques

Text 2

El cel gris, terrós, entre les teulades, a la Seu agafa el color del campanar, color de pedra vella, de bronze vell, d'ala de colom, perquè aquí no arriben les cigonyes. El cel des d'aquest balcó del carrer d'Almudaina, i en aquesta hora és sempre gris, de mig dol, gris marengo, usat, quasi ranci. El cel és gris i en el moment que comença a agrisar-se ella entra per aquest portal.

CARME RIERA, Te deix, amor, la mar com a penyora

Registre

Característiques

Text 3

–Dallò..., que ja has trucat a l'ajuntament?

–Quins dallonses! Que no ho havies de fer tu? En quina cosa estàs pensant?

–No t'enfadis. Tinc tantes coses al cap que no me n'he recordat.

Però, ho has fet o no?

–I és clar que no. Jo també tinc altres coses per fer. Demana que ho facin els veïns, els bessons.

–Qui d’ells, en... daixò o en dallò?

–Ja hi som, daixò i dallò! Pere i Pau, es diuen Pere i pau. La cosa dels noms no és el teu fort, eh?

Registre

Característiques

2. El català presenta diversitat geogràfica. Digueu quins són els dos grans blocs i quines zones geogràfiques comprèn cada un.

3. Llegeix aquest text escrit en valencià i torna’l a escriure d’acord amb la teua manera de parlar. Subratlla les paraules que hagi canviat:

–Necessite la seua ajuda, senyor Butxana. La meua filla se n’ha anat de casa.

–El detectiu es remogué al seient.

–¿Qui l’ha enviat al meu despatx, Solapenya?

[...]

–Escolte –Solapenya agafà pel canell Butxana–, no m’ho pose més difícil. No m’interessa una agència, preferisc una sola persona, i discreta. Una persona que em diga com està la meua filla, què fa, a què es dedica, que puga convèncer-la que torne a casa.

FERRAN TORRENT, *Penja els guants, Butxana*

4. Busca en els textos de l'activitat 1, dues paraules que continguin diftong creixent, cinc amb diftong decreixent, cinc paraules agudes, cinc planes, cinc esdrúixoles i quatre amb accent diacrític:

Diftong creixent	Diftong decreixent	Paraules agudes	Paraules planes	Paraules esdrúixoles	Accent diacrític

5. Posa accent o dièresi en els mots, que calgui, del text que hi ha a continuació:

Avui ha vingut la Lluïsa, la veïna del cinquè, i no m'he sentit tan sol. Hem celebrat el cap d'any plegats a l'habitació. Ella ha portat el raim i una ampolla de xampany. Des que vaig tenir l'accident esquiant a Suïssa, aviat farà un mes, poca gent m'ha vingut a veure a l'hospital. Malgrat tot, encara vaig estar de sort: em va anar d'un pel que no caigues pel precipici.

6. Omple els buits de la graella següent:

a/e	o/u	s/ss/z	b/v	g/j	tx/ig/tj/tg
av__ria	b__tifarra	enfon__ar	gra__ar	in__ecció	mare__
m__ravella	m__ntanya	dan__a	re__entar	__eure	pla__a
__mbaixador	s__bornar	impre__ió	ad__ocat	__irafa	despa__
disfr__ssar	esc__pir	agre__ió	ta__erna	__imnàs	passe__
__nyorança	s__frir	epi__odi	trè__ol	__eroglífic	me__e
v__rnís	av__rrir	al__ina	__iga	ob__ecte	solfe__

1. Llegeix el text i contesta les preguntes següents:

La Julieta va venir expressament a la pastisseria a dir-me que, abans de rifar la toia, rifarien cafeteres; que ella ja les havia vistes: precioses, blanques, amb una taronja pintada, partida en dues meitats, que ensenyava els pinyols. Jo no tenia ganes d'anar a ballar, ni tenia ganes de sortir perquè m'havia passat el dia despatxant dolços, i les puntes dels dits em feien mal de tant estrènyer cordills daurats i de tant fer nusos i agafadors. I perquè coneixia la Julieta, que a la nit no li venia de tres hores i tant li feia dormir com no dormir. Però em va fer seguir vulgues no vulgues, perquè jo era així, que patia si algú em demanava alguna cosa i havia de dir que no. Anava blanca de dalt a baix: el vestit i els enagos emmidonats, les sabates com un glop de llet, les arracades de pasta blanca, tres braçalets rotllana que feien joc amb les arracades i un portamonedes blanc, que la Julieta em va dir que era d'hule, amb la tanca com una petxina d'or.

MERCÈ RODOREDA, *La plaça del diamant*

- a) Quin tipus de narrador explica la història? Justifica la resposta.

- b) Aquesta mena de narrador, explica els fets de manera objectiva o subjectiva? Justifica la resposta.

- c) Escribe tres adjectius que defineixin la manera de ser de la protagonista.

- d) Aquest fragment, creus que pertany al plantejament, al nus o bé al desenllaç de la novel·la? Raona la resposta.

2. Quines tipologies textuais hi ha en el text de l'activitat 1? Raona la resposta.

3. Torna a escriure en tercera persona el text de l'activitat 1 fins a *fer nusos i agafadors*. Subratlla tots els canvis que facis.

4. Busca tres adjectius en el text de l'activitat 1 fes la flexió de gènere i nombre.

5. Busca en el text de l'activitat 1 tots els adverbis i locucions adverbials de lloc, de temps i de manera i classifica'ls.

6. Digues la categoria gramatical, el lexema i el sufix dels mots de la graella següent. Escriu un altre mot derivat amb el mateix lexema, indica'n la categoria gramatical i el sufix. Digues si són mots derivats d'un nom, d'un verb o d'un adjectiu.

Mot derivat	CG	lexema	sufix	Mot derivat	CG	sufix	Mots derivats de...
paperina							
foscúria							
cantaire							
plujós							
vermellenc							
petitó							
rarota							
rialler							
cordam							
arbreda							

7. Llegeix amb atenció la notícia i fes les activitats següents:

Thierry Henry ja vesteix de blaugrana

Thierry Henry ja vesteix amb el colors del FC Barcelona. Aquesta tarda ha estat presentat oficialment al Camp Nou davant de milers d'espectadors aplegats per donar la benvinguda al nou integrant de la plantilla blaugrana

Thierry Henry ja vesteix amb el colors del FC Barcelona. Aquesta tarda ha estat presentat oficialment al Camp Nou davant de milers d'espectadors aplegats per donar la benvinguda al nou integrant de la plantilla blaugrana.

Joan Laporta, president del Barcelona, ha reconegut durant la presentació del jugador, que el davanter francès és una vella aspiració del club català, des que Johan Cruyff era l'entrenador, i ha revelat que la clàusula de rescissió del seu contracte serà de 125 milions d'euros. Henry, ha arribat al Barcelona procedent de l'Arsenal a canvi de 24 milions d'euros i per quatre temporades.

Per al dirigent barcelonista, Henry «és un fitxatge dels socis i els aficionats. Ve al Barça per ells, perquè el desig dels seguidors és que vinguin els millors jugadors del món, i no hi ha dubte que Henry és un dels millors del món».

Laporta creu que Henry, que lluirà el dorsal 14, aportarà «qualitat, experiència i compromís» com a jugador del Barça, i ha alabat «la dignitat i el respecte» que Henry ha mantingut amb l'Arsenal en el seu comiat del club anglès.

Avui, 26-6-2007 (adaptació)

a) Quin tipus d'estructura interna presenta? Justifica la resposta.

b) Quina és la funció del títol?

c) Respon les sis preguntes bàsiques (què?, on?, com?, qui?, quan?, per què?).

d) Què diferencia la crònica de la notícia?

8. Prepara set preguntes per fer una entrevista a un personatge del món de l'esport o del cinema.

9. Digues a quina conjugació pertanyen els verbs que hi ha a la graella, en quin temps verbal estan, si presenten alguna irregularitat i escriu-los en infinitiu, gerundi i participi.

	conjugació	temps	irregularitat	infinitiu	participi	gerundi
puguem						
diré						
amenacem						
canví						
tusso						
moldré						
imprimia						
venço						
conduïa						
serveixo						

10. Llegeix amb atenció aquest poema i fes les activitats que hi ha a continuació:

Veig uns grans magatzems. T'agraden. M'atordeixen.
Vols que anem a mirar? És només un moment.
l'ofès.

Te me'n vas cap a dins i em deixes, indolent,
Entre un exèrcit foll. I dones m'oprimeixen.
Ja està bé, jo que em dic, talment una fanàtica...
T'he perdut. L'he trobada. Perfums i maquillatges.
Vinc cap a tu. No hi és. Peces interiors?
L'enfolleix remenar munts de sostenidors.
S'ha pintat a la mà colors, com els salvatges.

I et crido des de lluny vençant la tímidesa
I altre cop te me'n vas. Adust, jo em faig

I segueixo tossut en la meua escomesa.

T'enlluernen estands i llums i no veus res.
I escales automàtiques se t'enduen estàtica.

NARCÍS COMADIRA

- Digues quin tipus de composició és, fes-ne el recompte mètric i assenyala la rima.
- A partir de quina forma textual s'articula el poema?
- Quina intenció creus que té el poema? Assenyala el to.
- Escriu totes les preposicions que hagi trobat en el text.

11. Llegeix aquest text i fes les activitats que hi ha a continuació:

(*Apareix NÚRIA, vestida, amb una llima a la mà i es posa a fer-se les ungles.*)

ORIOI: Tens el cotxe a la porta.

NÚRIA: Ja ho sé... Si tu fumessis, sempre hi hauria tabac a casa, no trobes?

ORIOI: Em fas retret de l'única virtut que tinc. És còmic!

NÚRIA: I a tu sembla que et sàpiga greu que fumi. El meu únic vici!

ORIOI: M'estimaria més que no fumessis, ja ho saps. Però reconec que ets lliure de fer-ho.

Les dones, qui les detura?... És curiós que quan volen ser originals, personals, només se'ls acut una cosa: imitar els homes: cabells curts, pantalons, anar amb moto, fer de metge, escriure novel·les...i fumar infatigablement!

NÚRIA: Us hem perdut el respecte. S'han acabat els monopolis.

ORIOI: Com ha canviat el panorama! Al papà, de vegades, encara se li escapa aquella inefable pregunta: «la molesta el fum, senyoreta?».

NÚRIA: Segons per a que ets molt modern, i en altres coses sembles del temps de l'Exposició de Montjuïc!

ORIOI: Fa quatre segles i mig que el tabac va arribar a Europa. No hi sé veure la modernitat!

NÚRIA, (agressiva, brandant la llima): Doncs el nen fumarà. Pren-t'ho com vulguis. Jo mateixa l'hi encarrilaré. Un home que no fuma el trobo ridícul.

ORIOI: Com jo. Gràcies.

NÚRIA: Tu ets diferent. Però podries fer un esforç i intentar-ho. L'oncle Rialp va començar a fumar als trenta-nou anys. I no em surtis amb la història que perjudica la salut.

ORIOI: No! Què me'n dius d'un bon càncer de pulmó?

JOAN OLIVER, *Ball robot*

a) Assenyala el conflicte que és planteja en el fragment.

b) Digues dues característiques del discurs oral que puguis trobar en aquest text.

c) Reflexiona sobre l'actualitat del text. Et sembla un tema antiquat, superat? Per què?

12. Escriu una carta a un diari. Pots escollir un tema relacionat amb el text de l'activitat 10 o bé de l'activitat.

13. Escriu tots els determinants que trobis en els versos de l'activitat 11. Busca si hi ha algun determinant que actui com a pronom.

articles	demonstratius	possessius	numerals	quantitatius	indefinites	pronoms

1. Posa en cada cas la forma de l'article que convingui:

a) ___ essa	e) ___ hèlix	i) ___ insecticida
b) ___ humanitat	f) ___ infecció	j) ___ ombra
c) ___ estany	g) ___ aliment	k) ___ índex
d) ___ insurrecció	h) ___ artefacte	l) ___ hongarès

2. Escriu amb lletres els números següents:

- a) 75.462.016
- b) 52.763.849
- c) 64.072.931
- d) 16.830.924

3. Omple els buits amb *cap*, *gens* o *res*, segons convingui:

- a) Demanaré llet al veí perquè no en tinc _____.
- b) Necessito anar a comprar perquè no tinc _____.
- c) M'he quedat sense _____ barra de pa.
- d) Estic buscant la confitura però em sembla que ja no en tinc _____ pot.
- e) No puc fer el pastís perquè no tinc _____ de sucre.
- f) Ningú té _____ a objectar-hi.

4. Digues si les formes destacades en negreta són determinants o pronoms:

- a) **Tothom** ho sap però **ningú** ho diu.
- b) Quan van arribar **ningú** no els esperava en **aquella** estació.
- c) **Algunes** vegades m'oblido que **qualsevol** pot fer-ho millor.
- d) **Algú** s'ha de preocupar de vigilar els alumnes de l'**altra** classe.
- e) **Ambdues** filles van aconseguir entrar en **aquella** universitat de prestigi internacional.
- f) **Tal** dia farà un any que van aparèixer amb **totes** les motxilles carregades de petards.

1. Separa el lexema de la terminació en les formes verbals següents:

a) demanéssiu	e) demanàveu	i) sortirem
b) recollim	f) ingeriran	j) pintes
c) aplaudiu	g) descobríem	k) dormiran
d) corrien	h) interposàvem	l) fotocopia

2. Escriu el present d'indicatiu dels verbs següents:

a) menjar	b) caçar	c) arrencar	d) liquar

3. Conjuga el present de subjuntiu dels verbs següents:

a) canviar	b) nuar	c) conrear

4. Completa els buits amb la forma corresponent del verb que hi ha entre parèntesis:

- No sabia que ho (*tu, poder*) _____ fer tan bé.
- L'advocat està a la disposició de tothom que ho (*voler*) _____.
- (*Ells, dir, present*) _____ que la festa d'aquest any serà espectacular.
- (*Vosaltres, riure, passat*) _____ pels descosits després d'escoltar els seus acudits.
- A les cinc de la tarda (*nosaltres, treure, futur*) _____ a passejar el gos.
- Cada dia després de dinar (*jo, jeure, present*) _____ una estona al sofà.

1. Escriu els temps verbals que et demanem dels verbs següents:

a) present d'indicatiu del verb *dividir*

b) present de subjuntiu del verb *sortir*

c) present d'indicatiu del verb *tossir*

2. Posa accent o dièresi, quan calgui, a les formes següents:

a) reduit	e) obstruir	i) construiu
b) destruïem	f) dormieu	j) pairas
c) agraire	g) envaiem	k) conduint
d) sortis	h) produïreu	l) trairia

3. Completa els buits amb la forma de participi o de gerundi, segons correspongui, del verb que hi ha entre parèntesis:

- a) Finalment m'han (*admetre*) _____ en el curs de dibuix.
- b) Quan vaig entrar al bar, el cambrer estava (*molde*) _____ el cafè.
- c) He (*cobrir*) _____ el cotxe perquè no s'hi acumuli la pols.
- d) Estava (*resoldre*) _____ l'exercici quan va sonar el telèfon.
- e) Durant molt de temps he (*dependre*) _____ dels meus pares per fer-ho tot.

- f) La Marta estava molt (*doldre*) _____ per la teva reacció.
 - g) Estic (*escriure*) _____ un missatge al Joan per dir-li que no cal que vingui.
 - h) El detectiu encara no ho ha (*resoldre*) _____; el cas continua (*obrir*) _____.
 - i) Tot aquest temps ha (*romandre*) _____ tancat a casa.
 - j) Es passa el dia (*jeure*) _____, sense fer res.
 - k) He (*sofrir*) _____ molt amb la malaltia del meu pare.
 - l) La poncella ja s'ha (*descloure*) _____.
 - m) M'ha costat molts plors, però ara he (*aprendre*) _____ la lliçó.
 - n) He (*imprimir*) _____ el teu treball per poder-me'l llegir amb més tranquil·litat.
 - o) No ha (*comparèixer*) _____ ningú a la reunió.
4. Assenyala el tipus de complements que apareixen en cada una de les frases següents:
- a) Compren els discos de música al quiosquer.
 - b) Preparen una festa sorpresa a la Teresa.
 - c) La seva fortalesa es basa en la confiança en si mateix.
 - d) Els nois del tercer pis eren mallorquins.
 - e) La noia puja indecisa les escales de casa seva.
 - f) Tot consisteix en no deixar-se guanyar.
 - g) El Miquel truca neguitós a la Sònia.
 - h) La professora sembla una actriu de cinema.

Expressió escrita

Escriu una **carta al director** (10 a 15 línies) a partir d'aquesta notícia:

"No és cap sorpresa sinó la constatació, una vegada més, que Espanya té un problema amb l'**anglès**. En el primer estudi europeu de competència lingüística, realitzat entre els alumnes de 4t de l'ESO de 14 estats, Espanya ha quedat en la novena posició, empatat amb els dos següents, Polònia i Portugal. Tan sols el 28% dels estudiants espanyols arriben al nivell que la Unió Europea considera necessari adquirir a aquesta edat, mentre que la mitjana dels 14 analitzats ronda el 50%."

Expressió escrita

Redacta un article d'opinió (10 a 15 línies) al voltant d'aquesta notícia:

“Gràcies a una evolució de la tècnica, s'ha aconseguit que l'holograma de Tupac Shakur, un dels rapers més importants de la història, mort l'any 1996, es mogui i canti com es vulgui en un concert als EUA.”

Expressió escrita

Continua aquest relat (10 a 15 línies):

“Vaig guardar el llibre dins del pijama i vaig anar fins dalt de l'escala. Vaig apagar la llanterna i vaig caminar cap a l'habitació.”

Dictat 1

Dictat 2

Dictat 3

Dictat 4

Dictat 5